

2. ÜNİTE

HİKÂYE

11.Sınıf Edebiyat 2.Ünite Özeti Hikaye Konu Anlatımı PDF Ders Notları

11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı 2. Ünite, Hikâye ünitesinde, 1923 - 1940 yılları Cumhuriyet Dönemi'nde olay ve durum hikâyeciliği, 1940 - 1960 yılları Cumhuriyet Dönemi'nde hikâye, bireyin iç dünyasını ele alan hikâyeler, Toplumcu-gerçekçi hikâyeler ve Millî-dinî duyarlılığı yansıtan hikâyeleri öğreneceğiz.

Öncelikle Hikâye ile ilgili bildiklerimizi hatırlayalım:

Hikâye yaşanmış ya da yaşanabilir olayların kişi, yer ve zamanla anlatılmasıdır.

Dünyada edebiyatında ilk hikâye Boccaccio'nun Decameron adlı eseri olarak kabul edilir.

Bizim edebiyatımızda ise Batılı anlamda ilk yerli hikâye Ahmet Mithat Efendi'nin Letâif-i Ri-Vâyât'idir. Ahmet Mithat bu eserinde geleneksel tiyatromuz olan meddahlıktan çokça yararlanmıştır. Bu yüzden teknik anlamdan zayıftır diyebiliriz. Teknik anlamda güçlü ilk eserimiz ise Samipaşazade Sezai'nin Küçük Şeyler adlı eseridir.

Türk edebiyatında destan, efsane, masal, mesnevi, halk hikâyesi gibi türler; hikâye türünün yerli kaynaklarını oluşturur. XV. yüzyılda yazıya geçirilen Dede Korkut Hikâyeleri, divan edebiyatındaki mesneviler ve halk edebiyatı ürünleri olan halk hikâyeleri; modern hikâyeden önceki dönemlerde hikâye türünün işlevini üstlenmiştir.

Hikâye Türleri

Genel olarak hikâye türleri olay ve durum hikâyesi diye ikiye ayrılır.

Olay hikâyesinde olay ön plandadır. Okuyucuya soru sordurulur ve okuyucu "Acaba şimdi ne olacak?" diye düşünür ve merak eder. Bu türde serim, düğüm, çözüm bölümlerine uyulur. Olay çok önemli olduğu için kahramanlar detaylıca işlenmez bu yüzden yüzeyseldir.

Dünya edebiyatında bu türün temsilcisi Mopasant'tır. Türk edebiyatında ise Ömer Seyfettin en ünlü olay hikâyesi yazarlarımızdandır.

Durum hikâyesinde ise olay ya yoktur ya da hikâyede çok önemli bir yere sahip değildir. Bu hikâye türünde durumlar vardır ve bu durumlar karşısında insanın duygu ve düşünceleri derinlemesine işlenir. Bu yüzden durum hikâyesinde kahramanlar detaylı bir şekilde okuyucuya aktarılır. Serim, düğüm, çözüm bölümlerine uyulmaz. Durum hikâyesinde genellikle son yoktur. Son okuyucunun hayal gücüne bırakılır.

Dünya edebiyatında durum hikâyesinin temsilcisi Çehov'dur. Türk edebiyatında ise Sait Faik Abasıyanık ve Memduh Şevket Esenal önemli durum hikâyecilerimizdendir.

Olay ve Durum Hikâyesi Farkı

Zincir (Olay Hikâyesi)	Son Kuşlar (Durum Hikâyesi)
Serim, düğüm, çözüm bölümlerinden oluşan düzenli bir planı vardır.	Serim, düğüm, çözüm planına uyulmamıştır.
Olay ağırlıklıdır.	Durum ağırlıklıdır.
Merak ögesi canlı tutulmuştur.	Merak ögesi ön plana çıkarılmamıştır.
Hikâye beklenmedik bir sonla bitirilmiştir.	Hikâyede bitmemeşlik duygusu söz konusudur.

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE (1923 - 1940) HİKÂYE

Milî Edebiyat sanatçılarının da eser vermeye devam ettiği Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında daha çok, gözlemci gerçekçiliğe dayalı hikâyeler yazılmıştır. Bu dönemde bazı sanatçılar hikâyelerinde **toplumsal konuları, Cumhuriyet devrimlerini, yeni kurum ve değerleri** ele alırken **bazıları da bireyin iç dünyasını esas alan** hikâyeler yazmıştır.

Hikâye bu dönemde bağımsız bir tür olarak görülmüş, olay hikâyesi tarzında hikâyelerin yanında **Memduh Şevket Esendal**'la başlayan ve **Sait Faik Abasıyanık**'la devam eden **durum hikâyeleri** yazılmaya başlanmıştır.

Dönemin ilk yıllarında hikâye türüne daha çok ağırlık veren yazar, **Reşat Nuri Güntekin**'dir. Reşat Nuri'yi izleyerek ilk hikâye kitaplarını 1923 - 1940 yıllarında yayımlayan yazarlar **Kenan Hulusi Koray, Sadri Ertem, Sabahattin Ali ve Sait Faik Abasıyanık**'tır. Bu dönemde sanatın toplum üzerinde bir işlevinin olması gerektiği düşüncesi egemen olmaya başlamıştır.

1940 - 1960 YILLARI CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE HİKÂYE

1940 - 1960 yılları Cumhuriyet Dönemi'nde ele alınan konuların çeşitliliği artmış, **daha çok gözleme dayanan gerçekçi hikâyeler** yazılmıştır. Anadolu'ya, halkın yaşamına ağırlık verilmeye başlanmıştır.

Bu dönemin hikâyelerinde "**millî-dinî duyarlılık**", "**toplumcu-gerçekçi anlayış**" ve "**bireyin iç dünyasını esas alan anlayış**" gibi bazı eğilimler görülmektedir.

Ahmet Hamdi Tanpınar, Tarık Buğra **bireyin iç dünyasını esas alan** hikâyeler yazmışlardır.

Kemal Tahir, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Samim Kocagöz, Fakir Baykurt, Haldun Taner, Talip Apaydın gibi **toplumcu gerçekçi yazarlar**; köy ve köylünün sorunları, toprak kavgaları, köyden kente göç gibi toplumsal konuları ele almışlardır.

Nezihe Meriç, Yusuf Atılgan, Ferit Edgü **modernist çizgide** hikâyeler vermişlerdir. Hüseyin Nihal Atsız, Mustafa Necati Sepetçioğlu, Sevinç Çöküm **millî ve dinî duyarlılıkları** yansıtan hikâyeler yazmışlardır.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Abdullah Efendi'nin Rüyalari, Yaz Yağmuru; Kemal Bilbaşar'ın Cevizli Bahçe; Orhan Kemal'in Ekmek Kavgası, Çamaşırcının Kızı; Halikarnas Balıkcısı'nın (Cevat Şakir Kabaağaçlı) Merhaba Akdeniz; Samim Kocagöz'ün Telli Kavak, Koca Öküzün Ölümü; Kemal Tahir'in Göl İnsanları; Yaşar Kemal'in Sarı Sıcak; Haldun Taner'in Yaşasın Demokrasi; Ziya Osman Saba'nın Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi; Sabahattin Kudret Aksal'ın Gazoz Ağacı; Muzaffer Buyrukçu'nun Katran; İlhan Tarus'un Köle Hanı; Tarık Buğra'nın Oğlumuz; Fakir Baykurt'un Efendilik Savaşı; Nezihe Meriç'in Bozbulanık adlı eserleri bu dönemin tanınmış hikâyelerindendir.

Toplumcu Gerçekçilik

Toplumcu gerçekçilik (sosyal realizm), toplumcu dünya görüşü üzerine temellendirilmiş bir edebiyat akımıdır. Bu akım, toplumu sosyal sınıflar arasında gerçekleşen çatışma alanı olarak değerlendirir.

Amacı, söz konusu **sınıfsal çatışmayı ve bu çatışmanın toplumda yol açtığı etkileri ve sorunları yansıtmanın yanında bu sorunlara toplumcu çizgide çözüm yolunu** da göstermektir. Bu açıdan **toplumcu gerçekçilik, toplum için sanat ilkesine bağlı** olarak edebiyata eğitici bir işlev yükler.

Rus edebiyatında Maksim Gorki, Mihail Şolohov; Amerikan edebiyatında Jack London, John Steinbeck (Con Ştaynbek) bu akımın başlıca temsilcileridir.

Türk edebiyatında toplumcu gerçekçi anlayışla eser veren sanatçılar eserlerinde **köy yaşamındaki sorunları, toprak kavgalarını, ağa-köylü çatışmasını; köyden kente göçün neden olduğu sorunları; büyük kentlerde yaşayan işçilerin, emekçilerin yaşam mücadelelerini ele aldılar**. Nazım Hikmet, Ercüment Behzat Lav, Sadri Ertem, Sabahattin Ali, Reşat Enis Aygen, Kemal Tahir, Orhan Kemal, Fakir Baykurt, Kemal Bilbaşar, Samim Kocagöz toplumcu gerçekçiliğin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileridir.

Modernist Hikâye

Modernist hikâyede gerçeklik karşısında **kuşkucu ve tedirgin olan, iç dünyasına çekilen, yabancılaşan, toplumla çatışan, karamsar, bunalımlı, zayıf birey** ele alınmıştır. Bu tarz hikâyede kronolojik zamanda geriye dönüşlerle geleneksel anlatım ve yapıdan uzaklaşmış, olay örgüsü ve mekân geri planda kalmıştır. **Nezihe Meriç, Bilge Karasu, Yusuf Atılgan, Oğuz Atay, Ferit Edgü ve Adalet Ağaoğlu** bu akım doğrultusunda hikâye yazan başlıca sanatçılardandır.